

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LUHUHI/THAFAMUHWE 2017

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: Awara 2^{1/2}

Bammbiri ili li na masiatari a 6.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heli bammbiri li na KHETHEKANYO MBILI:

KHETHEKANYO YA A: Maanea (50)

KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa vhudavhidzani: (2 x 25)(50)

PFESANI: Vhalingiwa vha lavhelelwa u fhindula mbudziso MBILI kha KHETHEKANYO iyi.

2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI kha KHETHEKANYO YA A, na MBILI kha KHETHEKANYO YA B.

3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.

4. Thomani KHETHEKANYO INWE na INWE kha siatari LISWA.

5. Ni fanela u pulana (ni tshi shumisa mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii, na zwiwe), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wanu. Pulane i fanela u RANGELA maanea.

6. Vhupulani hothe vhu fanela u sumbedzwa zwi khagala. Ni tsivhudzwa u tala mutalo wo budaho vhukati ha vhupulani hothe.

7. Ni tsivhudzwa nga ndila yo khwathisedzwaho vhukuma u shumisa tshifhinga tshanu nga ndila i tevhelaho:

KHETHEKANYO YA A: U ya kha minetse ya 80

KHETHEKANYO YA B: U ya kha minetse ya 70 (2 x 35)

8. Nomborani phindulo dzanu zwi tshi anana na kunomborelwe kwa mbudziso kwo shumiswaho kha ili bammbiri la mbudziso.

9. Thoho i songo dzhielwa ntha musi ni tshi vhalala tshivhalo tsha maipfi.

10. Nwalani zwi no vhalea, nahone nga vhuronwane.

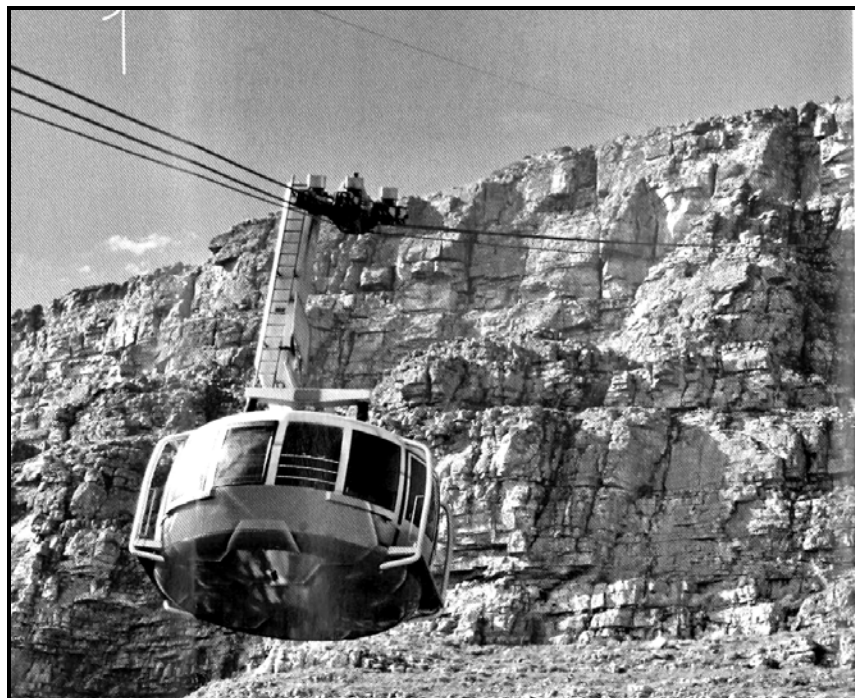
KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yanu vhu vhe maipfi a u bva kha a 400 u swika kha a 450. Nwalani NOMBORO na THOHO ya maanea e na nanga.

- 1.1 Ndo ri u sea na mbabvu dza vhavha. [50]
- 1.2 Mupo, dzanga lonelone la vhutshilo. [50]
- 1.3 Ndi musikhoumphyutha ya thabulethe yo vha bugupfarwa zwikoloni hune mvelelo dza nga khwinifhadzea. Ni nga ima na, kana na hanedzana na likumedzwa ili. [50]
- 1.4 Ndi nge ndi si vhe na tsha khanani. [50]
- 1.5 Vhuendi ha nnyi na nnyi ndi ndamulela vhasiwana, ngeno zwililo ho gagadela. [50]
- 1.6 Ndi lone bindu ndi sa li nveli madi heli. [50]
- 1.7 Zwifanyiso zwi wanalaho kha siatari la 4 zwi nga tokonya kana zwa vusa zwipfi zwanu, kana zwa dzikusa kuvhonele kwanu kwa zwithu. Dinangeleni tshifanyiso ni kone u nwalala maanea. Nwalani nomboro ya mbudziso ye na nanga 1.7.1 kana 1.7.2.

PFESANI: Hu tea u vha na vhumani vhu re khagala vhukati ha maanea anu na tshifanyiso tshe na nanga.

1.7.1

[Tshi bva: www.google.co.za]

[50]

1.7.2

[Tshi bva: www.google.co.za]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2****PFESANI:**

- Fhindulani mbudziso MBILI kha dza rathi dzi tevhelaho.
- Vhulapfu ha phindulo yanu vhu vhe maipfi a u bva kha a 180 u swika kha a 200.
- Dzhielani nzhele zwi tevhelaho:
 - Vha tangedzaho mafhungo, thouni, redzhistara na tshitaela.
 - Munanguludzo wa maipfi na tshivhumbeo tsha luambo
 - Tshivhumbeo/Fomethe
- Nwalani NOMBORO na THOHO ya tshibveledzwa tshe na nanga.
Tsumbo: 2.3 TSHIPITSHI.

2.1 VHURIFHI HA TSHIOFISI/FOMALA

Khasho dzothe dza lino, hu tshi katelwa na thelevishini, dzi langiwa nga mulayo. Zwino hu na mbekanyamushumo ine yo tendelwa u tlelwa nga vhaaluwa. Yone i andadzwa nga iri ya sumbe nga madekwana kha tshiniwe tsha zwiitshi zwa thelevishini, u bva Musumbuluwo u swika Lavhutanu. Zwino tshitshavha tshi khou vhilaela vhunga vhana vha vha vha sa athu u edela.

Zwino inwi nwalani Mulangatshiti wa iyo khasho vhurifhi ha mbilaelo.

[25]

2.2 NGANEAVHUTSHILO YA MUFU

Mudzulatshidulo wa khoro ya lushaka lwa hanu we na vha ni tshi mu funesa o lovha nga murahu ha vhulwadze ha tshifhinga tshilapfu. Kha vhathu vhothe ndi inwi we na vha ni tshi twa nae.

Zwino inwi nwalani nganeavhutshilo yawe ine ya do vhaliwa nga duvha la mbulungo.

[25]

2.3 TSHIPITSHI

Tshikoloni tsha hanu ho dzudzanywa vhumambo ha u pembelela Duvha la Vhufa, inwi sa murangaphanda wa Khorombusi ya Vhagudi no tiwa u do tutuwedza vhaiwe vhagudi uri vha si hangwe vhubvo havho.

Nwalani tshipitshi tshine na do amba nga duvha lenelo.

[25]

2.4 MUFHINDULANO

U fhungudza khombo dza badani, milayo ya vhuendi i tea u tevhedzwa. No ri ni tshi khou enda na malume aṅu nga goloi yavho, vha pfuka mulayo wa badani, muofisiri wa vhulangavhuendi a vha imisa.

Ṓwalani mufhindulano vhukati ha malume aṅu na muofisiri wa vhulangavhuendi. [25]

2.5 VHURIFHI HA TSHISHAKA (INIFOMALA)

Arali muthu a itelwa zwivhuya u tea u vha na ndivhuwo kha vhe vha mu thusa. U swika ni tshi vuledza pfunzo dzaṅu, ndi makhulu waṅu vhe vha tou imaima.

Zwino inwi ṅwalelani vhurifhi makhulu waṅu ni tshi khou vha livhuwa kha u shela mulenzhe kha pfunzo dzaṅu. [25]

2.6 ATHIKILI YA GURANṄDA

Maḁuvha ano vhugevhenga ho ḁinea maanda. Vhaswa vha muvhundu wa haṅu vho ḁidzhenisa kha mikhwa mivhi ya u imela vhaaluwa vha tshi bva mundendeni uri vha kone u vha homboka.

Ṓwalani athikili ya gurannḁa ni tshi khou kaidza zwiito zwo vhifhaho nga u rali. [25]

ṒHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 50
MARAGAGUTE: 100